EUROPA-PARLAMENTET

2004 *2009*

Kultur- og Uddannelsesudvalget

2008/0140(CNS)

20.1.2009

UDTALELSE

fra Kultur- og Uddannelsesudvalget

til Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender

om forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering
(KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Rådgivende ordfører: Lissy Gröner

PA_Legam

KORT BEGRUNDELSE

Med forslaget til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering vil Kommissionen supplere EU-lovgivningen for ligestilling yderligere.

Med Amsterdamtraktaten fra 1997, navnlig indførelsen af EF-traktatens artikel 13, fik EU nye muligheder for at udforme en politik for lige muligheder. Som følge heraf er der i de seneste år trådt fire direktiver i kraft, som beskæftiger sig med

- ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv[1]
- ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår[2]
- gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse[3]
- gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser[4].

Heri er der allerede defineret en lang række vigtige begreber og grundregler til gennemførelse af princippet om ligebehandling. Dette gælder f.eks. for begreberne "direkte og indirekte forskelsbehandling", "chikane", "uønsket optræden" og "instruktion om forskelsbehandling" og princippet om omvendt bevisbyrde fra sagsøger til sagsøgte i retssager, afskrækkende, men rimelige sanktioner eller beskyttelse mod viktimisering (ugunstig behandling af ofre for forskelsbehandling, der har anlagt sag eller taget retlige skridt). Disse grundlæggende bestemmelser genoptages også i dette forslag til direktiv.

I dette forslag drejer det sig om at udvide princippet om ligebehandling til følgende områder i samfundslivet:

- social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedsydelser
- sociale goder
- adgang til varer og tjenester, herunder bolig, som er tilgængelige for offentligheden.

Ordføreren for udtalelsen opfordrer til vedtagelse af følgende ændringer:

Forskelsbehandling på grund af køn

Forslaget har indtil nu ikke omfattet et vigtigt element, som er af afgørende betydning i ligestillingspolitikken på beskæftigelsesområdet og ved adgang til varer og tjenesteydelser: forbud mod forskelsbehandling på grund af køn. Ordføreren foreslår en tilsvarende udvidelse af direktivets gyldighedsområde.

Adgang til medier

Navnlig for handicappede er adgangen til medier stadig vanskelig. Ordføreren er af den opfattelse, at audiovisuelle tjenesteydere skal tage større hensyn til navnlig situationen for hørehæmmede. Digitale audiovisuelle tjenester giver teknisk set mulighed for f.eks. tekstning af tv-programmer. Denne opfattelse kom også til udtryk i Europa-Parlamentets erklæring om

[1] 2000/78/EF, ændret i 2006.
[2] 2002/73/EF.
[3] 2000/43/EF.
[4] 2004/113/EF.

tekstning af alle public service-tv-udsendelser i EU[1] og bør medtages som eksplicit bestanddel i direktivet.

Adgang til uddannelse
Forslaget til direktiv understreger subsidiaritetsprincippet og dermed medlemsstaternes omfattende selvstændighed på uddannelsesområdet. Det bør dog understreges, at medlemsstaterne ved udformning af uddannelsespolitikken skal overholde det overordnede princip om ligebehandling ved adgang til uddannelse, også hvor forskelsbehandling er tilladt på grund af religion eller tro, navnlig på religiøse skoler.

Multipel forskelsbehandling
Multipel forskelsbehandling beskriver en situation, hvor der foregår diskrimination af flere adskilte grunde. Dette begreb skal medtages i direktivet.

Navnlig i retspraksis viser det sig, at der ikke tages tilstrækkelig højde for den virkelighed, som de berørte oplever ved klager i forbindelse med multipel forskelsbehandling i de fleste europæiske medlemsstater.

Undersøgelser viser, at kvinder fra minoritetsgrupper hyppigst er udsat for multipel forskelsbehandling**.** De samfundsmæssige realiteter kræver, at der træffes foranstaltninger, der gør det muligt at indbringe en sag for retten på grund af diskrimination på baggrund af både køn og handicap.

[1] P6_TA(2008)0127.

ÆNDRINGSFORSLAG

Kultur- og Uddannelsesudvalget opfordrer Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende ændringsforslag i sin betænkning:

Ændringsforslag 1

Forslag til direktiv
Titel

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
Forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering	Forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder**,** seksuel orientering eller ***køn***

Ændringsforslag 2

Forslag til direktiv
Betragtning 3

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
(3) I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og de grundlæggende principper, som anerkendes i bl.a. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. I charterets artikel 10 anerkendes retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed; artikel 21 forbyder forskelsbehandling, herunder på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering; i artikel 26 anerkendes handicappedes ret til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi.	(3) I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og de grundlæggende principper, som anerkendes i bl.a. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. I charterets artikel 10 anerkendes retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed; artikel 21 forbyder forskelsbehandling, herunder på grund af religion eller tro, handicap, alder**,** seksuel orientering eller ***køn***; i artikel 26 anerkendes handicappedes ret til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi.

Ændringsforslag 3

Forslag til direktiv
Betragtning 9

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
(9) Lovgivningen bør derfor forbyde forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering også på en række områder uden for arbejdsmarkedet, herunder social beskyttelse, uddannelse og adgang til varer og tjenester, herunder bolig. Den bør sikre, at der gives lige adgang for handicappede på de områder, der er omfattet.	(9) Lovgivningen bør derfor forbyde forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder***,*** seksuel orientering eller ***køn*** også på en række områder uden for arbejdsmarkedet, herunder social beskyttelse, uddannelse og adgang til varer og tjenester, herunder bolig***, samt adgang til medier***. Den bør sikre, at der gives lige adgang for handicappede på de områder, der er omfattet.

Ændringsforslag 4

Forslag til direktiv
Betragtning 21

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
(21) Forbuddet mod forskelsbehandling bør ikke være til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller vedtager foranstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper for en gruppe af personer af en bestemt religion eller tro, med et bestemt handicap eller af en bestemt alder eller seksuel orientering. Sådanne foranstaltninger kan gøre det muligt at oprette organisationer af personer af en bestemt religion eller tro, med et bestemt handicap eller af en bestemt alder eller seksuel orientering, når deres hovedmål er at fremme disse personers særlige behov.	(21) Forbuddet mod forskelsbehandling bør ikke være til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller vedtager foranstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper for en gruppe af personer af en bestemt religion eller tro, med et bestemt handicap eller af en bestemt alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***. Sådanne foranstaltninger kan gøre det muligt at oprette organisationer af personer af en bestemt religion eller tro, med et bestemt handicap eller af en bestemt alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***, når deres hovedmål er at fremme disse personers særlige behov.

Ændringsforslag 5

Forslag til direktiv
Betragtning 23

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
(23) Personer, som udsættes for forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, bør sikres den fornødne retsbeskyttelse. For at sikre en mere effektiv retsbeskyttelse bør foreninger, organisationer og andre juridiske personer have beføjelse til at indtræde som part i en sag, herunder på vegne af eller til støtte for ethvert offer for forskelsbehandling, uden at nationale procesregler vedrørende repræsentation og forsvar i retten derved tilsidesættes.	(23) Personer, som udsættes for forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***, bør sikres den fornødne retsbeskyttelse. For at sikre en mere effektiv retsbeskyttelse bør foreninger, organisationer og andre juridiske personer have beføjelse til at indtræde som part i en sag, herunder på vegne af eller til støtte for ethvert offer for forskelsbehandling, uden at nationale procesregler vedrørende repræsentation og forsvar i retten derved tilsidesættes.

Ændringsforslag 6

Forslag til direktiv
Betragtning 24

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
(24) Reglerne om bevisbyrde bør tilpasses, når der umiddelbart synes at foreligge en sag om forskelsbehandling, og bevisbyrden bør, for at princippet om ligebehandling kan anvendes effektivt, gå over til sagsøgte eller den indklagede, når der fremlægges beviser for en sådan forskelsbehandling. Sagsøgte eller den indklagede skal imidlertid ikke fremlægge bevis for, at sagsøgeren eller klageren tilhører en bestemt religion, har en bestemt tro, handicap, alder eller seksuel orientering.	(24) Reglerne om bevisbyrde bør tilpasses, når der umiddelbart synes at foreligge en sag om forskelsbehandling, og bevisbyrden bør, for at princippet om ligebehandling kan anvendes effektivt, gå over til sagsøgte eller den indklagede, når der fremlægges beviser for en sådan forskelsbehandling. Sagsøgte eller den indklagede skal imidlertid ikke fremlægge bevis for, at sagsøgeren eller klageren tilhører en bestemt religion, har en bestemt tro, handicap, alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***.

Ændringsforslag 7

Forslag til direktiv
Artikel 1

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
I dette direktiv fastlægges, med henblik på i medlemsstaterne at gennemføre princippet om ligebehandling uden for området beskæftigelse og erhverv, en ramme for bekæmpelsen af forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.	I dette direktiv fastlægges, med henblik på i medlemsstaterne at gennemføre princippet om ligebehandling uden for området beskæftigelse og erhverv, en ramme for bekæmpelsen af forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***.

Ændringsforslag 8

Forslag til direktiv
Artikel 2 – stk. 2 – litra b

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
b) foreligger der indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer med en bestemt religion eller tro, et bestemt handicap, personer, som tilhører en bestemt aldersgruppe, eller personer med en bestemt seksuel orientering, særlig ufordelagtigt i forhold til andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.	b) foreligger der indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer med en bestemt religion eller tro, et bestemt handicap, personer, som tilhører en bestemt aldersgruppe, personer med en bestemt seksuel orientering eller ***et bestemt køn***, særlig ufordelagtigt i forhold til andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

Ændringsforslag 9

Forslag til direktiv
Artikel 2 – stk. 2 – litra b a (nyt)

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
	ba) foreligger der multipel

forskelsbehandling, når en person samtidig diskrimineres af to eller flere af de i artikel 1 anførte grunde og disse grunde kumulerer.

Ændringsforslag 10

Forslag til direktiv
Artikel 2 – stk. 2 – litra b b (nyt)

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
	bb) Såfremt der forskelsbehandles af flere af de i artikel 1 anførte grunde, kan en sådan forskelsbehandling kun retfærdiggøres under henvisning til alle de grunde, af hvilke der forskelsbehandles.

Ændringsforslag 11

Forslag til direktiv
Artikel 2 – stk. 2 – litra b c (nyt)

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
	bc) Fællesskabet er ved anvendelse af princippet om ligebehandling ifølge traktatens artikel 13 forpligtet til at bekæmpe multipel forskelsbehandling, der sker af flere af de i traktatens artikel 13 anførte grunde.

Begrundelse

FN's verdenskonference mod racisme i 2001 i Sydafrika satte sit stempel på begrebet multipel forskelsbehandling, der vedrører forskelsbehandling af flere grunde (f.eks. diskrimination af jødiske kvinder på grund af deres køn - kvindeligt - eller på grund af deres religion - jødisk - eller begge dele, eller diskrimination af en homoseksuel kurdisk mand på grund af hans etniske oprindelse - kurdisk - eller hans seksualitet - homoseksuel - eller begge dele.)

Ændringsforslag 12

Forslag til direktiv
Artikel 3 – stk. 1 – litra d a (nyt)

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
	da) adgang til medier.

Begrundelse

Den Europæiske Union skal sikre, at alle borgere har samme adgang til informationer, medier, uddannelse og kulturgoder. (Se også skriftlig erklæring 0099/2007 om tekstning af alle public service-tv-udsendelser i EU.)

Ændringsforslag 13

Forslag til direktiv
Artikel 3 – stk. 3

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
3. Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes ansvar for tilrettelæggelsen af deres uddannelsessystemer og indholdet af og aktiviteter i undervisningen, herunder undervisning for personer med særlige behov. Medlemsstaterne kan give mulighed for ulige behandling ved adgang til uddannelsesinstitutioner baseret på religion eller tro.	3. Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes ansvar for tilrettelæggelsen af deres uddannelsessystemer og indholdet af og aktiviteter i undervisningen, herunder undervisning for personer med særlige behov. ***Dog må der ikke forskelsbehandles med hensyn til adgang til uddannelse.*** Medlemsstaterne kan give mulighed for ulige behandling ved adgang til uddannelsesinstitutioner baseret på religion eller tro.

Begrundelse

Den Europæiske Union skal sikre, at alle borgere har samme adgang til informationer, medier, uddannelse og kulturgoder. (Se også skriftlig erklæring 0099/2007 om tekstning af alle public service-tv-udsendelser i EU.)

Ændringsforslag 14

Forslag til direktiv
Artikel 5

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
For at sikre fuld ligestilling i praksis er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager særforanstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper knyttet til religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.	For at sikre fuld ligestilling i praksis er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager særforanstaltninger, der har til formål at forebygge eller opveje ulemper knyttet til religion eller tro, handicap, alder**,** seksuel orientering eller ***køn***.

Ændringsforslag 15

Forslag til direktiv
Artikel 7 – stk. 1

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
1. Medlemsstaterne sikrer, at enhver, der mener sig krænket, fordi princippet om ligebehandling tilsidesættes i forhold til den pågældende, kan indgive klage til retslige og/eller administrative instanser, herunder, hvor de finder det hensigtsmæssigt, til forligsinstanser, med henblik på håndhævelse af forpligtelserne i henhold til dette direktiv, selv efter at det forhold, hvori forskelsbehandlingen angiveligt har fundet sted, er ophørt.	1. Medlemsstaterne sikrer, at enhver, der mener sig krænket, fordi princippet om ligebehandling tilsidesættes i forhold til den pågældende, kan indgive klage til retslige og/eller administrative instanser, herunder, hvor de finder det hensigtsmæssigt, til forligsinstanser, med henblik på håndhævelse af forpligtelserne i henhold til dette direktiv, selv efter at det forhold, hvori forskelsbehandlingen angiveligt har fundet sted, er ophørt. ***Medlemsstaterne sikrer, at der ikke forekommer nogen særskilt behandling af de enkelte grunde til forskelsbehandling.***

Ændringsforslag 16

Forslag til direktiv
Artikel 12 – stk. 1

Kommissionens forslag	*Ændringsforslag*
1. Medlemsstaterne udpeger et eller flere	1. Medlemsstaterne udpeger et eller flere

organer til fremme af ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Sådanne organer kan være en del af institutioner, der har til opgave på nationalt plan at forsvare menneskerettighederne eller beskytte enkeltpersoners rettigheder, herunder rettigheder i henhold til fællesskabslovgivningen, bl.a. direktiv 2000/43/EF og 2004/113/EF.

organer til fremme af ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder***,*** seksuel orientering eller ***køn***. Sådanne organer kan være en del af institutioner, der har til opgave på nationalt plan at forsvare menneskerettighederne eller beskytte enkeltpersoners rettigheder, herunder rettigheder i henhold til fællesskabslovgivningen, bl.a. direktiv 2000/43/EF og 2004/113/EF.

PROCEDURE

Titel	Ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering
Referencer	KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Korresponderende udvalg	LIBE
Udtalelse fra Dato for meddelelse på plenarmødet	CULT 2.9.2008
Rådgivende ordfører Dato for valg	Lissy Gröner 15.9.2008
Behandling i udvalg	1.12.2008
Dato for vedtagelse	20.1.2009
Resultat af den endelige afstemning	+: 25 –: 1 0: 0
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Maria Badia i Cutchet, Ivo Belet, Guy Bono, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Vasco Graça Moura, Lissy Gröner, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Mikel Irujo Amezaga, Ramona Nicole Mănescu, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Doris Pack, Zdzisław Zbigniew Podkański, Pál Schmitt, Hannu Takkula, Thomas Wise og Tomáš Zatloukal
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere	Gyula Hegyi, Nina Škottová, László Tőkés, Ewa Tomaszewska og Cornelis Visser
Til stede ved den endelige afstemning - stedfortrædere, jf. art. 178, stk. 2	Maria Berger